

İNGİLİZ DİLİ VE EDEBİYATI ÖĞRENCİLERİNİN OKUMA ALIŞKANLIKLARI

READING HABITS OF STUDENTS ENROLLED IN AN ENGLISH LANGUAGE AND LITERATURE BA PROGRAM

Arda ARIKAN¹

Mehmet Galip ZORBA²

Başvuru Tarihi: 28.05.2017

Yayına Kabul Tarihi: 05.09.2017

DOI: 10.21764/efd.23972

Özet: Her türlü eğitim ve öğretim etkinliğinde olduğu gibi okuma etkinliğinin de öğrencilerde kalıcı öğrenme deneyimleri oluşturup onları başarılı kılması ve belleklerinde doyurucu birer öğrenme süreci bırakabilmesi için okumanın süreklilik arz etmesi esastır. Gerek yayımlanan kitap ve dergi sayısı gerekse okumaya ayrılan zaman ve maddi kaynaklara bakıldığında ülkemizin dünyadaki yerinin çok iç açıcı olmadığı iddia edilmektedir. Bu çalışmanın yazarları da derslerini yürüttükleri İngiliz Dili ve Edebiyatı lisans programı devam eden öğrencilerin kitap okuma alışkanlıklarında sorunlar olabileceğini tespit etmişlerdir. Yazarlar, öğrencilerin zamanlarının büyük kısımlarını medya ile geçirdiklerini gözlemleyerek kitap okuma alışkanlıkları ile medyaya ayrılan zaman arasında ilişki olduğunu varsaymışlardır. Çalışmada öğrencilerin kitap okuma alışkanlıkları ile televizyon, cep telefonu ve internet temelli kaynaklara erişimleri arasındaki ilişki yine onların anne ve babanın eğitim durumu ve kitap okuma dışında kalan etkinliklere harcadıkları zaman gibi değişkenlerle olan ilişkiler incelenmiştir. Temel demografik sorulara ek olarak 20 maddelik üçlü Likert ölçeği ile toplanılan öğrenci görüşleri (n= 200) bir istatistik programı yardımıyla incelenmiştir.

Abstract: Similar to all educational and instructional activities, reading must be continuous so as to make students' learning true and durable in a way to enhance their experiential learning. It has been claimed that the rank of our country is not promising in the list of countries in terms of the number of books and magazines published and the time and resources that are allocated specifically for reading. The authors of this study have observed that their students who are enrolled in the English Language and Literature undergraduate program experience problems in their reading skills. The authors' observations gave birth to the hypothesis that there was a negative relationship between students' involvement in reading and the time they spent in the media. A study was designed to understand this relationship and following the necessary demographic questions, students' (n = 200) opinions on their own reading habits were collected through a Likert scale which included 20 items. The relationship between students' reading habits and their access to TVs, mobile phones, and internet based resources were examined in relation to variables such as students' parental education and the time they spend on activities other than reading.

Anahtar Sözcükler: *Okuma, alışkanlık, İngiliz Dili ve Edebiyatı, medya, edebiyat*

Keywords: *Reading, habit, English Language and Literature, media, literature*

Giriş

Bir toplumun gelişmişlik düzeyini gösteren en temel unsurlardan biri olan okur-yazarlık açısından Türkiye son 10 yılda oldukça ilerleme kaydetmiş ve %95'lik okur-yazarlık oranı ile (UNESCO, 2016) gelişmiş ülkelerdeki okur-yazarlık oranına oldukça yaklaşmıştır. Ancak okuma becerisi, sıklıkla okur-yazarlık ya da okuyabilme anlamında kullanılsa da, ancak sürekli kullanıldığı, geliştirildiği ve bir alışkanlığa dönüştüğü zaman değer taşır (Townsend,

¹ Prof.Dr., Akdeniz Üniversitesi, ardaari@gmail.com

² Öğr.Gör., Akdeniz Üniversitesi, galipzorba@hotmail.com

1997). Bu nedenle de okumanın sadece okuma-yazmayı bilmekten ibaret olmadığına dikkat çeken UNESCO ‘işlevsel okur-yazarlık’ kavramını ortaya çıkarmış ve bu kavramı bireyin bütün yaşam etkinliklerinde başarılı olması için gerekli bilgi ve becerilere sahip olmasına imkân sağlayan okur-yazarlık olarak tanımlayarak bunu okuma kültürünün bir parçası olarak değerlendirmiştir (Coşkun, 2002). Wagner’in (2001) ve Sever’in (2015) de benzer bir şekilde ifade ettiği gibi okur-yazarlığın okuma kültürüne dönüşebilmesi ancak hayatın tüm alanlarına sirayet eden okuma alışkanlığı ile mümkün olabilir. Okumayı okur-yazarlık bağlamından çıkararak bir kültür olarak ele alan Jönsson ve Olsson (2008) bu kültürün toplum tarafından değer verilen ve hem örgün hem de yaygın eğitimle nesilden nesile aktarılan okuma alışkanlığının bir sonucu olduğunu ifade etmiştir. Benzer bir şekilde okuma alışkanlığını bireysel ve toplumsal bir başarının ürünü olarak niteleyen Kamalova ve Koletvinova (2016) da okuma alışkanlığının sadece nicel olarak değil aynı zamanda nitel olarak da değerlendirilmesi gerektiğini dile getirerek okuma kültürünün sadece kitap okuyan değil pek çok farklı metin türünü okuyup anlayabilen ‘kalifiye okuyuculardan’ meydana geldiğini belirtmiştir (s. 475).

Genel olarak yazılı sembollerin tanınması ve algılanması (Tinker ve McCullough, 1968) ya da yazı dilinin harflerini, sözcüklerini, imlerini tanımak ve anlamlarını kavramak (Göğüş, 1978; Harris ve Sipay, 1990; Özdemir, 1993) olarak tanımlanan okuma becerisi, görme, dikkat, algılama, hatırlama, seslendirme, anlamlandırma, sentezleme, çözümlenme, yorumlama gibi farklı bileşenlerden (Coşkun, 2002) oluşmaktadır. Buna ek olarak okuma becerisinin metinden sonuç çıkarabilme, metindeki ana fikirleri çıkarabilme gibi pek çok alt beceriden oluştuğu (Bartram ve Parry, 1989) ve daha birçok fiziksel ve zihinsel etkinliğini içeren karmaşık bir süreç (Smith ve Eliot, 1986) olduğu da bilinmektedir. Yapılan araştırmalar okumanın salt bir beceri olarak değil, aynı zamanda okuyucuların ilgi duydukları konularda okumayı sevmeleri ve merak ettiklerini öğrenmeye çalışmaları çerçevesinde ele alınmasını da zorunlu kılmaktadır (Arikan, 2008).

Geçmişte toplumun sadece ayrıcalıklı kesiminin sahip olduğu okur-yazarlık günümüzde sosyal hayata uyumun önemli şartlarından birisi haline gelmiştir. Bilim ve teknoloji ile değişen iletişim olanakları okuma alışkanlığının azalmasına yol açsa da, okumanın önemi hiçbir zaman azalmamış aksine artmıştır. Çağdaş dünyanın ortaya çıkardığı eğitilmiş insan modelinde çok önemli bir rolü olan okuma becerisi örgün eğitimde de ilk öğretilen beceridir (Kartal ve Özteke, 2010). Ancak temel eğitimin ilk yıllarında amaç olan okuma ilerleyen yıllarda yeni bilgilere ulaşmak için bir araç haline gelerek öğretim programlarının omurgasını

oluşturur (Tekin, 1980). Pek çok araştırmada da belirtildiği gibi özellikle küçük yaşlarda kazanılan okuma alışkanlığı ve çeşitliliği, bireylerin zihinsel, kültürel ve entelektüel gelişimini, sosyal olgunlaşmasını, eğitim-öğretim hayatlarını, eleştirel ve yaratıcı düşüncelerini olumlu yönde etkileyen faktörler arasında yer almaktadır (Alpay, 1990; Bamberger, 1990; Coşkun, 2002; Birkets, 2004; Aksaçlıoğlu ve Yılmaz, 2007). Dolayısıyla okumanın yalnızca bir beceri olarak mekanik işlemlerden oluşan, kolayca anlaşılabilir bir bilimsel sorun olmaktan ziyade aile, toplum, okul, medya gibi etkenlerin de etkileriyle şekillenen çok boyutlu bir yapısı olduğundan bahsedebiliriz.

Dilimizde okuma sözcüğü ile sıklıkla bir arada kullanılarak “okuma alışkanlığı” şeklinde ifade edilen durum okuma eyleminin süreklilik arz etmesini vurgulaması açısından önemlidir. Okuma alışkanlığı terimi, okuma eyleminin bir eğlence aracı olmaktan çok süreklilik ve düzenlilik arz eden bir devamlılık taşıdığına vurgu yapmaktadır (Künyeli, 1993). Bir toplumun okuma alışkanlığını bilginin toplumsallaşma düzeyinin en somut göstergelerinden birisi olarak tanımlayan Yılmaz’a (1998) göre ise bilginini organik bir gereksinim olarak kültürel dokuya yerleşmesi ve toplumun gelişmesi için okuma alışkanlığının olmazsa olmaz bir şart olduğunu belirtmiştir. Dolayısıyla, günümüz toplumlarının gelişmelerinde ve kalkınmalarında okuma eyleminden çok okuma alışkanlığı kavramının ön plana çıktığının görülmesi de işte bu yönüyle daha çok anlaşılabilir.

Okur-yazar oranı artmakta olan Türkiye’de okuma alışkanlığı toplum her kesiminde hala bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Bireysel ve kültürel gelişimin diğer okul türlerine göre en üst düzeyde olması beklenen üniversite öğrencilerinin bile okuma alışkanlığını kazanamamış olması halen önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Odabaş, Odabaş ve Polat’ın (2008) Ankara Üniversitesi’nde öğrenim gören lisans öğrencilerinin okuma alışkanlıkları üzerine yaptıkları çalışma öğrencilerin yaklaşık % 5’inin bir yıl içerisinde hiç kitap okumadıklarını, % 46’sının da 1 ile 5 kitap arasındaki bir sayıda kitap okuduklarını göstermiştir ki yazarlara göre “bu değerler üniversite öğrencilerinin önemli bir bölümünün düşük okuma alışkanlığına sahip olduklarını göstermektedir” (s. 446). Yine aynı çalışmanın bulgularına göre annenin ve babanın eğitim düzeyi yükseldikçe çocuğun kitap okuma düzeyinin arttığı görülmekteyken ailenin ekonomik durumunun öğrencilerin okuma alışkanlıkları üzerine olumlu bir etkisi olmadığını göstermesi açısından da dikkat çekicidir ki benzer bulgular Yılmaz (2006) tarafından da ortaya konulmuştur.

Odabaş, Odabaş ve Polat’ın (2008) araştırmasına katılan öğrencilerin önemli bir bölümünün ekonomik sebepler yüzünden kitap okuyamadıklarını belirtmişlerdir. Ancak öğrencilerin bir

Yıl içinde okudukları kitap sayısı ve birçok kütüphanede ücretsiz olarak erişilebilen kitapların varlığın düşünülduğünde bu sonuçların çıkması öğrencilerin öne sürdükleri sebeplerin her zaman da doğru olarak algılanmamasını gerektirmektedir. Aynı çalışmanın sonuçlarına göre birinci sınıftaki öğrencilerin dördüncü sınıftakilerden daha az kitap okuyor olmaları az da olsa eğitim süreçlerinin öğrencilerin okuma alışkanlığı kazanmasındaki önemini ortaya koymaktadır. Buna ek olarak ülkemizde yapılan ve üniversite öğrencilerinin okuma alışkanlıklarını ele alan çalışmaların hemen tümü cinsiyet değişkeni bağlamında kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla okumaya daha çok meraklı olduğunu ortaya koymuştur (Arslan, Çelik ve Çelik, 2009).

Ülkemizde öğrenim gören lisans düzeyi öğrencilerinin okuma alışkanlıklarını saptamak amacıyla yapılan bilimsel araştırmalar genel itibariyle üniversite öğrencilerinin okuma alışkanlıklarının yetersiz (orta düzey ve altı) olarak nitelenebileceğini ortaya koymuştur (Esgin ve Karadağ, 2000; Geçgel ve Burgul, 2009; Yılmaz, Köse ve Korkut, 2009). Bu araştırmaların ortak bulgularını özetlemek istersek üniversite öğrencilerinin genel itibariyle zayıf bir okuma alışkanlığına sahip oldukları hatta öğrencilerin önemli bir bölümünün hiç okumadığı görülmektedir (Yılmaz, Köse ve Korkut, 2009). Bu olumsuz sonuçlara karşın Pilav (2016) tarafından Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarına uygulanan bir ankette öğrencilere en son okudukları ya da okumakta oldukları bir kitap sorulmuş ve katılımcıların yalnızca % 22,1'i okumadıklarını beyan etmişlerdir. Araştırmanın dayandırıldığı ankette en son okuduğunuz (zaman belirtilmemiştir) ile okumakta olduğunuz (sıklık belirtilmemiştir) eylemlerinin tek bir soruda verilmiş olmasının sorunun anlaşılabilirliğini düşürmüş olduğu kabul edilse bile, bu bulgu öğrencilerin 5'te 1'inin hiç okumadıkları gerçeğini göstermekle birlikte okuma alışkanlığı açısından da öğrencilerin mevcut durumunun çok da olumlu olmadığına işaret etmektedir.

Yabancı dillerini geliştirmek için okullarındaki dersleri takip eden, özel kurslara giden ya da yabancı dil öğretmeni olmak için lisans seviyesinde öğrenim gören öğrencilerin durumlarına bakıldığında yabancı dilde okuma alışkanlığının yalnızca okuma başarısını değil aynı zamanda diğer becerileri de olumlu yönde etkilediği görülür (Çileli ve Özen, 2003; Şen Bartan, 2017). Yukarıda belirtildiği gibi üniversite öğrencilerinin okuma alışkanlıklarını saptamak ileride toplumun en eğitimli kademelerini oluşturacak olan üniversite mezunlarının gelecekteki başarılarını da değerlendirebileceğimiz bulguları ortaya koyacaktır. Bu yüzden bu çalışmanın amacı da T. C. Akdeniz Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, İngiliz Dili ve Edebiyatı

bölümü lisans programına devam eden öğrencilerin kitap okuma alışkanlıklarını saptamak ve alışkanlıklarına etki eden temel etmenleri belirlemektir.

Yöntem

Bir grubun okuma alışkanlığının ölçülmesi ya bireylerden gözlem, anket, görüşme yoluyla katılımcıların görüş ve alışkanlıklarını toplayarak ya da o grubun kullandığı kütüphanelerdeki toplam yayın sayısı, bireyler tarafından satın ya da ödünç aldığı kitap, dergi gibi yayınların sayısı gibi temel göstergelerin incelenmesiyle sağlanmaktadır (Odabaş, Odabaş ve Polat, 2008). Bu çalışmada amaç belirli bir grup öğrencinin (İngiliz Dili ve Edebiyatı bölümüne devam eden öğrenciler) okuma alışkanlıklarının belirlenmesi olduğundan bireylerden anket yoluyla görüş alınması yöntemi uygun bulunmuştur.

Araştırmanın evrenini T.C. Akdeniz Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü lisans programına devam eden öğrenciler oluşturmaktadır. Evrenden rastgele seçilen toplam 200 öğrenci çalışmaya gönüllü olarak katılmıştır. Katılımcıların sayısı araştırmaya konu olan lisans programına kayıtlı öğrencilerin sayısının neredeyse yarısından fazlasını teşkil etmesi açısından oldukça önemlidir.

Çalışmada ilgili alanyazın taraması temel alınarak hazırlanan 20 maddelik Likert tipi bir anket veri toplama aracı olarak kullanılmış ve verilerin daha hızlı değerlendirilmesi için “katılıyorum, kararsızım, katılmıyorum” olarak belirlenmiş üç durum öğrencilere sunulmuştur. Önce Excel dosyasına girilen sonuçlar daha sonra bir istatistik programına aktarılarak anketin güvenilirlik değerlerine bakılmıştır. Anketin güvenilirliğini belirlemede Cronbach’ın alfa değeri esas alınmış ve yapılan ölçümle kullanılan veri toplama aracının Cronbach’ın alfa değeri ,534 olarak hesaplanmıştır. Çalışmada veri toplamada kullanılan araç bir ölçek değil, anket olarak hazırlanmış bir görüş toplama aracı olduğu için bu değer mâkul bir değerdir. Sonuç olarak, veri toplama aracının bu şekliyle belirlediğimiz öğrenci grubunda uygulanması açısından bir sorun teşkil etmediği anlaşılmıştır.

Bulgular

Çalışmanın sonuçları aşağıdaki tabloda sunulmuştur. Her gün düzenli olarak kitap okuyan diyen öğrencilerin oranı % 24,4 iken düzenli olarak kitap okumayanların oranı % 48,1’dir. Bu bulgu bize yaklaşık 4 öğrenciden birinin her gün kitap okuduğunu belirtmesi açısından önemlidir. Öğrencilerin yarıdan biraz fazlası (% 54,4) her ay en az bir kitap okuduğunu

belirtmektedir ki bu da öğrencilerin ancak yarısının ayda bir kitap okuduğunu göstermesi açısından önemlidir.

Öğrencilerin en yüksek oranda katıldıkları maddenin “Kitap okudukça ruhen ve zihnen geliştiğimi hissediyorum” maddesi olduğu görülmektedir (% 81,9). Öğrencilerin büyük çoğunluğunun kitap okumayla bireysel olarak gelişmenin doğru orantılı olduğunu öngörmesi öğrencilerin kitap okumanın bireysel gelişimdeki önemini kabul ettiklerini ortaya koyması açısından önemlidir. Buna benzer olarak öğrencilerin yine büyük bir kısmı kitap okumayı sevdiğini (% 80,3) belirtmektedir ki bu bulgu da öğrencilerin duygusal olarak kitap okumaya yatkın olduklarını ortaya koymaktadır. Öğrencilerin yarıdan fazlasının (% 66,8) “düzenli kitap okuyanlar hayatta daha çok başarılı olurlar” önermesine katılıyor olması da öğrencilerin kitap ve öğrenci arasındaki ilişkinin aslında olumlu yönde olduğunu göstermesi açısından önemlidir. Kısaca söylemek gerekirse bu bulgular öğrencilerin çoğunluğunun kitap okumanın hayatta başarı kazanmada önemini kabul ettiklerini ve kitap okumayı da sevdiğini göstermektedir.

Öğrencilerin kitap okuma alışkanlıkları ile toplumsal çevreleri arasındaki ilişkiyi değerlendirme amacını güden maddelere verilen yanıtlar öğrencilerin büyük bir kısmının birlikte yaşadıkları insanların kitap okumaya değer vermediklerine inandıklarını göstermektedir. “Çevremdekiler kitap okumaya hak ettiği değeri vermiyor” görüşüne öğrencilerin % 58,5’i katılmaktayken % 30,1’i de bu görüş karşısında kararsız kalmaktadır. Anne ile kitap arasındaki ilişkiye bakıldığında öğrencilerin % 45,1’ine göre annelerin düzenli bir şekilde kitap okumadıkları görülmektedir ki annelerinin düzenli olarak kitap okuduklarını iddia eden öğrencilerin oranı yalnızca % 37,3’dür. Öğrencilerin babalarının kitap okuma alışkanlıklarına baktığımızda öğrencilerin % 50,8’i babalarının düzenli bir şekilde kitap okumadıklarını belirtirken % 26,9’u babalarının düzenli olarak kitap okuduklarını ifade etmektedir. Bu oranlara bakıldığında hem anne hem de babaların öğrencilerin gözünde kitap okuyan bireyler olmadıkları görülmekteyken öğrencilerin yine de annelerinin daha çok kitap okuduklarını düşündüklerini göstermesi açısından önemlidir. Anne ve baba ayrımı yapılmadan genel olarak ailelere baktığımızda, örneğin eve alınan günlük gazete bağlamında sonuçları değerlendirdiğimizde, durumun pek de iç açıcı olmadığı görülmektedir. Öğrencilerin % 40,4’ü evlerine düzenli olarak gazete alındığını belirtirken öğrencilerin % 38,9’u evlerine günlük gazete girmediğini beyan etmektedir.

Günlük yaşamda öğrencilerin hemen tümünün cep telefonları vasıtasıyla iletişim kurdukları bilinmektedir ki bu da internet ile okuma arasındaki ilişkinin incelenmesini zorunlu

kılmaktadır. Öğrencilerin çok büyük kısmı (% 73,1) “eğer internet keşfedilmemiş olsaydı insanlar daha çok okurdu” önermesine katılmaktadırlar ki bu da internetin öğrenciler tarafından kitap okumaya olumsuz bir etkisi olan bir uygulamalar bütünü olduğunu göstermektedir. Buna karşın, “İnternette gezinmek kitap okumaktan daha çok eğlencelidir” görüşüne katılanların oranı % 26,4 iken bu önermeye katılmayanların oranı % 48,2’dir ancak bu maddeyi cevaplayanlar arasında kararsızların % 25,4 olması da dikkat çekicidir. Yine de bu bulgunun öğrencilerin kitap okumayı eğlendirici bir faaliyet olarak gördüklerini göstermesi açısından da önemlidir.

Web sitelerinde ve uygulamalarda sayısız kitap ve dergi erişime açık olarak beklemekteyken internetin öğrenciler tarafından kitap okuma ile ilişkilendirilmediği görülmektedir. Öğrenciler arasında “E-kitap okuma alışkanlığı kazandım” diyenlerin oranı % 24,9 gibi düşük bir orandır ki öğrencilerin % 52,3’ü “İnternette E-kitap satın alıp ya da indirip okuyorum” görüşüne katılmamakta yani e-kitap satın alma ve okuma alışkanlığı kazanmadıklarını ifade etmektedirler. Benzer bir şekilde “Kitap satın almak yerine internette indirdiğim oluyor” görüşü öğrencilerin ancak % 35,8’si tarafından kabul görmektedir. İnternetin okuma alışkanlığı üzerine olumlu bir etkisi olduğu görülmesine de “Film izlemeyi kitap okumaya tercih ederim” diyenlerin oranı % 35,8 olup bu konuda kararsız kalanlar % 37,8’e tekabül etmektedir.

Öğrencilerin bireysel olarak kitaplarla ve kitap okuma alışkanlıklarıyla ilişkilerine bakıldığında ders kitapları hariç tutularak “Her ay en az bir kitap satın alıyorum” diyenlerin oranı yalnızca % 34,7’dir. Öğrencilerin ekonomik nedenlerle kitap alamadıklarını belirlemeye yönelik olarak hazırlanan “Param az olduğu için kitap satın alamıyorum” önermesine öğrencilerin % 58,5’i katılmamakta, yalnızca 16,9’u bu önermeye katılmaktadır ki bu sonuçlar öğrencilerin ancak beşte birinin ekonomik sorunları kitap satın almaya engel bir durum olarak gördükleri açısından önemlidir. Öyleyse, öğrencilerin kitap okumamaları ile ekonomik güçleri arasındaki ilişkinin düşünüldüğünden çok daha az olduğunu söyleyebiliriz.

Hepimizin ücretsiz kitap kaynağı olan kütüphanelerimizin kullanımına bakıldığında “Kütüphaneden bir yılda en az bir kitap ödünç alırım” diyenlerin oranı yalnızca % 23,3’te kalmaktadır. Bu oranın oldukça düşük olduğu görülmektedir. “Arkadaşlarımdan sık sık ödünç kitap alırım/kitap değiştiririm” diyenlerin oranının da % 26,4’de kaldığı görülmektedir ki bu oran da oldukça düşüktür. Bu bulgular öğrencilerin ekonomik nedenlerle kitap okuyamadıkları görüşünü doğrular nitelikte değildir çünkü ücretsiz olarak kitap temin edebildikleri kütüphaneleri kullanma oran ve sıklıkları oldukça düşüktür.

Son olarak çalışma grubu İngiliz Dili ve Edebiyatı bölümü öğrencilerinden oluştuğu için öğrencilere İngilizce ve Türkçe kitap okuma arasındaki farklılıkları belirlemek amacıyla bir önerme hakkındaki görüşleri sorulmuştur. “İngilizce yerine Türkçe kitap okumayı daha çok seviyorum” önermesine öğrencilerin % 48,7’si katılmaktadır ancak bu önermeyi yanıtlarken öğrencilerin % 34,7’sinin kararsız kaldıkları da görülmektedir. Bu bulgu öğrencilerin akademik olarak çalışmakta oldukları yabancı dilden ziyade kendi anadillerinde kitap okumayı yeğlediklerini göstermektedir.

Tablo 1.

Okuma Alışkanlıkları Anketinin Sonuçları

Maddeler	Ort.	Katılıyoru m %	Kararsız m %	Katılmıyor m %
1. İnternette gezinmek kitap okumaktan daha çok eğlencelidir.	2.21	26.4	25.4	48.2
2. Her ay en az bir kitap okuyorum. (derslerim dışında)	1.75	54.4	16.1	29.5
3. Eğer internet keşfedilmemiş olsaydı insanlar daha çok okurdu.	1.37	73.1	16.1	10.8
4. Her gün düzenli olarak kitap okurum.	2.23	24.4	27.5	48.1
5. E-kitap okuma alışkanlığı kazandım.	2.34	24.9	15.5	59.6
6. Annem düzenli olarak kitap okur(du).	2.07	37.3	17.6	45.1
7. Babam düzenli olarak kitap okur(du).	2.23	26.9	22.3	50.8
8. Ailem her gün düzenli olarak gazete alır.	1.98	40.4	20.7	38.9
9. Kitap okumayı seviyorum.	1.26	80.3	12.4	7.3
10. İnternette E-kitap satın alıp ya da indirip okuyorum.	2.15	37.3	10.4	52.3
11. Kütüphaneden bir yılda en az bir kitap ödünç alırım.	2.43	23.3	9.8	66.9
12. İngilizce yerine Türkçe kitap okumayı daha çok	1.67	48.7	34.7	16.6

seviyorum.

13. Film izlemeyi kitap okumaya tercih ederim.	1.90	35.8	37.8	26.4
14. Arkadaşımdan sık sık ödünç kitap alırım/kitap değiştiririz.	2.24	26.4	22.3	51.3
15. Çevremdekiler kitap okumaya hak ettiği değeri vermiyor.	1.52	58.5	30.1	11.4
16. Kitap satın almak yerine internetten indirdiğim oluyor.	2.15	35.8	13.0	51.2
17. Param az olduğu için kitap satın alamıyorum.	2.41	16.9	24.6	58.5
18. Her ay en az bir kitap satın alıyorum (derslerim dışında)	2.06	34.7	23.3	42
19. Düzenli kitap okuyanlar hayatta daha başarılı olurlar.	1.42	66.8	23.7	9.5
20. Kitap okudukça ruhen ve zihnen geliştigimi hissediyorum.	1.23	81.9	13	5.1

Sonuç

Çalışmada elde edilen bulgular öğrencilerin ekonomik nedenlerle kitap okuyamadıkları görüşünü doğrular nitelikte değildir. Öğrencilerin ücretsiz olarak kitap temin edebildikleri kütüphaneleri kullanma oran ve sıklıkları oldukça düşüktür. Sonuçlar öğrencilerin kitap okumayı sevdiklerini göstermekte ancak kitap okuma alışkanlığı kazanamadıklarını da ortaya koymaktadır. Bundan sonraki betimsel araştırmaların öğrencilerin ne tür kitapları okumak istedikleri, kitap okuma alışkanlıklarını zedeleyen etmenler, en yoğun olarak kitap okudukları dönemlerin özellikleri gibi sorunu derinlemesine anlayabileceğimiz sorular üzerinde olması sorunu aydınlatmada önem arz edebilir. Buna ek olarak, öğrencilerin kitap okuma alışkanlıklarını artırma amacı güden devinim araştırmaları ya da deneysel bir takım çalışmalar da sorunu gidermede yardımcı olabilecektir. Bunun dışında, araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin ailelerini arasında günlük gazete satın alanların almayanlarla aynı oranda olması, sorunun temelinde aile ve çocuk yetiştirmede olabileceğini göstermesi açısından önemlidir. Özçelebi ve Cebecioğlu'na (1989) göre genel olarak okuma alışkanlığının ailede başladığı

kabul gördüğünden, bundan sonraki araştırmaların ailelerin okuma alışkanlıklarına yönelmesi kitap okumama sorununu tam olarak anlayabilmemizde çok büyük önem arz etmektedir diyebiliriz.

Çalışma her ne kadar bir İngiliz Dili ve Edebiyatı lisans programında öğrenim gören öğrencilerin yarısından fazlasından elde edilen verilere dayansa da çalışmanın sonuçlarının genellenmesi mümkün değildir. Buna ek olarak kullanılan anket yalnızca betimsel sonuçlar ortaya koymuş olduğundan öğrencilerin okuma alışkanlıkları ve davranışlarının nedenleri hakkında ayrıntılı ve derinlemesine bir bilgi verememektedir. Takip eden çalışmaların bu nedenlere dayanarak daha geniş kapsamlı bir katılımcı sayısı ve neden-sonuç ilişkilerini de yordayabilecek bir yöntemle yapılması yerinde olacaktır. Çalışmanın eğitimsel doğurgularına gelince, öğretim üyelerinin öğrencilerin okuma alışkanlıklarını olumlu yönde etkileyecek hatırlatmalarının dışında kendilerinin de iyi birer okur olduklarını gösterecek davranışlarda bulunmaları yararlı olabilir. Öğretim üyelerinin özellikle ofislerinde kitap okumaları ve öğrencilerinin bu okuma davranışını sürekli olarak görmeleri özendirici olabilecektir.

Kaynaklar

- Aksaçlıoğlu, A. G., & Yılmaz, B. (2007). Öğrencilerin televizyon izlemeleri ve bilgisayar kullanmalarının okuma alışkanlıkları üzerine etkisi. *Türk Kütüphaneciliği*, 21(1), 3-28.
- Alpay, M. (1990). *Çocuk ve kütüphanesi: Okulöncesi dönem*. Meral Alpay (Ed.), *Kütüphane: Dünü yarına bağlayan köprü* içinde (ss. 79-84). İstanbul: Türk Kütüphanecileri Derneği.
- Arikan, A. (2008). Topics of reading passages in ELT coursebooks: What do our students really read? *The Reading Matrix*, 8(2), 70-85.
- Arslan, Y., Çelik, Z., & Çelik, E. (2009). Üniversite öğrencilerinin okuma alışkanlığına yönelik tutumlarının belirlenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, 113-124.
- Bamberger, R. (1990). *Okuma alışkanlığını geliştirme*. (Çev. Bengü Çapar). Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Bartram, M., & Parry, A. (1989). *Elementary reading skills*. London: Penguin Books.
- Birkets, S. (2004). The truth about reading. *School Library Journal*, 11, 50-51.
- Coşkun, E. (2002). Okumanın hayatımızdaki yeri ve okuma sürecinin oluşumu. *Türklük Bilim Araştırmaları*, 11(2), 231-244.
- Çileli, M. & Özen, G. (2003). Reading for writing. *Academic Exchange Quarterly*, 7(1).
<https://www.questia.com/read/1G1-101943701/reading-for-writing> adresinden 4 Şubat 2017 tarihinde indirilmiştir.
- Esgin, A., & Karadağ, Ö. (2000). Üniversite öğrencilerinin okuma alışkanlığı. *Popüler Bilim Dergisi*, 82, 19-23.

- Geçgel, H., & Burgul, F. (2009). Eğitim fakültesi öğrencilerinin okuma ilgi alanları. *TUBAV Bilim Dergisi*, 2(3), 341-353.
- Göğüş, B. (1978). *Orta dereceli okullarımızda Türkçe ve yazın eğitimi*. Ankara: Kadioğlu Matbaası.
- Harris, A. J., & Sipay, E. R. (1990). *How to increase reading ability*. New York: Longman.
- Jönsson, A., & Olsson, J. (2008). Reading culture and literacy in Uganda: The case of the children's reading tent. Araştırma Raporu. <http://bada.hb.se/bitstream/2320/3405/1/08-7.pdf> adresinden 8 Şubat 2017 tarihinde indirilmiştir.
- Kamalova, L. A., & Koletvinova, N. D. (2016). The problem of reading and reading culture improvement of students-bachelors of elementary education in modern high institution. *International Journal of Environmental & Science Education*, 11(4), 473-484.
- Kartal, E., & Özteke, H. Ç. (2010). İlköğretim öğrencilerinin okuduklarını anlama ve anlatma düzeylerinin belirlenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(11), 372-380.
- Künyeli, H. D. (1993). İlkokul 5. sınıf çocuklarında okuma alışkanlığının incelenmesi. Yayınlanmamış Bilim Uzmanlığı Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü: Ankara.
- Odabaş, H., Odabaş, Z. Y., & Polat, C. (2008). Üniversite öğrencilerinin okuma alışkanlığı: Ankara Üniversitesi örneği. *Bilgi Dünyası*, 9(2), 431-465.
- Özçelebi, S., & Cebecioğlu, S. (1989). *Okuma alışkanlığı ve Türkiye*. İstanbul: Milliyet Yayınları.
- Özdemir, E. (1993). *Okuma sanatı*. Ankara: İnkılâp Kitabevi.
- Pilav, S. (2016). Türk dili ve edebiyatı öğretmeni adaylarının okurluk profili üzerine bir araştırma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40, 208-226.
- Sever, S. (2015). *Çocuk edebiyatı ve okuma kültürü*. İzmir: Tudem Yayınları.
- Şen Bartan, Ö. (2017). The effects of reading short stories in improving foreign language writing skills. *The Reading Matrix*, 17(1), 59-74.
- Smith, B. C., & Elliot P. G. (1986). *Reading activities for middle and secondary schools: A handbook for teachers*. New York: Teachers College Press.
- Tekin, H. (1980). *Okuduğunu anlama gücü ile yazılı anlatım becerisini geliştirme yönünden okullarımızdaki Türkçe öğretimi*. Ankara: Mars Matbaası.
- Tinker, M. A., & McCullough, C. M. (1968). *Teaching elementary reading*. New York: Appleton-Century-Crofts.
- Townsend, R. (1997). *Okuma zenginliği*. (Çev. Tayfur Keskin). İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- UNESCO. (2016). 50th anniversary of international literacy day: Literacy rates are on the rise but millions remain illiterate. <http://uis.unesco.org/en/documents> adresinden 4 Şubat 2017 tarihinde indirilmiştir.
- Wagner, D. A. (2001). Future of literacy across cultures. Ludo Verhoeven & Catherine Snow (Ed.), *Literacy and motivation: Reading engagement in individuals and groups* içinde (ss. 301-310) New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, Inc.

- Yılmaz, K., Köse, E., & Korkut, Ş. (2009). Hacettepe Üniversitesi ve Bilkent Üniversitesi öğrencilerinin okuma alışkanlıkları üzerine bir araştırma. *Türk Kütüphaneciliği*, 23(1), 22-51.
- Yılmaz, Z. A. (2006). The reading habit of elementary school teacher candidates. *İlköğretim Online*, 5(1), 1-6.

Extended Abstract

Introduction

Knowing that one of the most basic elements of a society's development is considered to be its rate of literacy, Turkey has made considerable progress in the last decade with its rate of literacy being around 95% (UNESCO, 2016) at present. While only the privileged members of any given society were functionally literate in the past, today reading has become one of the most important conditions for living in a society harmoniously because of the fundamental necessity of being literate to function in a society. Though the changing communication possibilities with science and technology have led to a decrease in reading habits, the importance of reading has never diminished, but has increased considerably, especially when the technological advances especially in mobile phone applications necessitated such changes. Although the literacy rate is increasing in Turkey, functional literacy is still a problem in every part of the society. Having not acquired reading habits even by university students whose individual and cultural development is supposed to be at the highest level compared to others in society, the problem of reading habits remains a concern for all educators and teachers by and large.

Purpose

The purpose of this study is to identify the reading habits of university students, specifically of those who study at an English Language and Literature program, continuing their education as bilingual individuals who can read in, at least, two languages.

Method

The universe of this study consists of BA level students studying at Akdeniz University's Faculty of Letters, Department of English Language and Literature program. A total number of 200 randomly selected students participated in the study voluntarily. This figure is important in that it constitutes more than half of the number of students who are enrolled in the aforementioned undergraduate program.

The items obtained from similar questionnaires were adapted by the researchers and was transformed into a Likert type scale with 20 items with three options identified as "I agree, I am hesitant/I am not sure, I disagree." First, the results were typed into the Excel file and then to a statistical program during which the reliability values of the study were examined. In determining the reliability of the scale, the Cronbach's alpha value was used and the Cronbach's alpha value of the scale was .534. Because it was not an attitude scale, but rather a scale in a questionnaire format, it was found to be somehow reliable in terms of its implementation in the group of students it aimed to cover.

Results

The following are the major results of the study:

- Only one in four students read books on a daily basis.
- A little more than half of the students (54.4%) claim that they read at least one book every month.
- The vast majority of students believe that reading and personal development are inseparable and that they love reading books.
- More than half of the students believe that those who read books will succeed in life.
- More than half of the students also claim that their near social environment does not value the importance of reading in their daily lives.
- Around half of the students argue that their parents, both mothers and father, refrain from reading books.
- Majority of the students think that the Internet has a negative influence on people's reading habits although those who claim that they follow e-books make up less than one-quarter of the whole number of participants.
- Less than half of the students claim that they buy at least one book every month.
- Only one quarter of the students lend books to and borrow from their friends.
- Majority of the students claim that they do not get books at least one book from the library annually.
- Majority of them prefer reading books in Turkish rather than in English.

Conclusion

The frequency of use of libraries from which students can borrow books for free is very low. Apart from this, it is important to note that the results of the study indicate that the purchasing of daily newspapers among students' families is similar to those who do not. This indicates that the root cause of the problem of poor reading habits may mainly have started in the family.